

Bryssel 27.5.2020
COM(2020) 442 final

ANNEX

LIITE

asiakirjaan

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-
NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE**

EU:n talousarvio Euroopan elpymissuunnitelman moottorina

ELPYMIS- JA PALAUTUMISTUKIVÄLINE

Tavoite: Tuen antaminen investointeihin ja uudistuksiin, joilla parannetaan EU:n talouksien palautumiskykyä ja edistetään kestävä kasvua

Mekanismi: Avustukset ja lainat

Tarve kriisissä ja odotettu vaikutus

- Covid-19-kriisillä on vakavia vaikutuksia kaikkiin EU:n jäsenvaltioihin. Kriisin vaikutukset ja seuraukset vaihtelevat kuitenkin jäsenvaltioittain. Elpymis- ja palautumistukivälineen tarkoituksena on parantaa jäsenvaltioiden talouksien palautumiskykyä, lieventää kriisin taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia ja tukea elpymistä. Samalla edistetään vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta ja estetään kriisiä vaarantamasta jäsenvaltioiden välistä lähentymistä.
- Covid-19-kriisin lyhyen aikavälin vaikutus riippuu ratkaisevalla tavalla sulkutoimien kestosta ja ankaruudesta, tuotannon rakenteesta ja kriisin välittömien vaikutusten lieventämiseksi toteutetuista talouspoliittisista toimenpiteistä. Kriisin keskipitkän ja pitkän aikavälin seuraukset riippuvat siitä, miten nopeasti jäsenvaltioiden taloudet elpyvät kriisistä, mikä puolestaan riippuu niiden talouksien palautumiskyvystä ja valmiuksista toteuttaa riittävät toimenpiteet. Koska julkisen talouden lähtötilanteet ovat erilaiset ja tartuntaintensiteetit ja kansanterveyteen kohdistuvan uhkan vakavuus poikkeavat huomattavasti toisistaan, todellisenä vaarana on, että covid-19-kriisi johtaa EU:ssa vallitsevien erojen kasvamiseen entisestään. Se olisi taloudellisesti, sosiaalisesti ja poliittisesti erittäin kallista ja, ellei asian suhteen ryhdytä toimiin, myös kestämatöntä.
- Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan laajamittaista rahoitustukea investointeihin ja uudistuksiin, joilla parannetaan talouksien palautumiskykyä ja varautumista tulevaisuuteen, muun muassa vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen alalla. Sen avulla autetaan jäsenvaltioita vastaamaan haasteisiin, jotka kriisin jälkeen ovat vielä ratkaisuvampia kuin aiemmin. Lisäksi tukivälineellä on olennaisen tärkeä tehtävä varmistaa, että näissä investoinneissa ja uudistuksissa keskitytään vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen liittyviin haasteisiin ja investointitarpeisiin ja varmistetaan näin kestävä elpyminen. Tällä tavoin voidaan torjua mahdollista suuntausta, jossa kriisin jälkimainingeissa sivuutettaisiin pidemmän aikavälin investoinnit talouksiimme vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen. Tukivälineen yhteydessä tarjotaan merkittävää teknistä tukea.

Täytäntöönpano

- Elpymis- ja palautumistukivälineellä on merkittävä rahoituskapasiteetti, ja siitä tulee Next Generation EU -välineen keskeinen ohjelma osana tarkistettua monivuotista rahoituskehystä. Tukivälineestä myönnetään sekä avustuksia että lainoja investointi- ja uudistustarpeiden rahoittamiseen.

- Tukiväline on kiinteästi sidoksissa talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon. Jäsenvaltiot esittävät kansallisten uudistusohjelmien osana kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Suunnitelmiin sisältyvät niiden tulevien vuosien investointi- ja uudistusohjelma sekä tukivälineestä rahoitettavat investointi- ja uudistuspaketit. Komissio arvioi suunnitelmia sen perusteella, miten ne vaikuttavat jäsenvaltioiden kilpailukykyiseen kestävyYTEEN, taloudelliseen ja sosiaaliseen palautumiskykyyn, kestäväan kasvuun sekä vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen.
- Varat kohdennetaan välineen tavoitteen mukaisesti kestävan elpymisen helpottamiseen, EU:n talouksien palautumiskyvyn parantamiseen ja jäsenvaltioiden välisten taloudellisten erojen kaventamiseen. Kansallista yhteisrahoitusta ei edellytetä.

EU:n ja jäsenvaltioiden toimia täydentävä luonne

- Tukiväline on osa talouspolitiikan EU-ohjausjaksoa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien yhteydessä esitettävien investointien olisi oltava yhdenmukaisia unionin pitkän aikavälin strategioiden, erityisesti Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja digitalisen muutoksen, jäsenvaltioiden kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sekä tarvittaessa oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien kanssa.
- Tukivälineellä täydennetään koheesiota tukevaa elpymisapua (REACT-EU), jonka kohteena ovat työmarkkinoihin, terveydenhuoltoon ja pk-yrityksiin (maksuvalmius- ja vakavaraisuustuki) liittyvät kriisin lyhyen aikavälin korjaamistoimet, sekä välttämättömiä investointeja vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen. Näin jäsenvaltioiden talouksille voidaan antaa välitöntä ja suoraa tukea. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetaan investointeja ja uudistuksia, joilla on pysyvä vaikutus jäsenvaltioiden talouksien tuottavuuteen ja palautumiskykyyn.
- Jäsenvaltiot ilmoittavat kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissaan unionin muiden toimintapolitiikkojen yhteydessä jo myönnetyn tai suunnitellun rahoituksen ja sen, miten varmistetaan näiden investointien keskinäinen täydentävyys. Elpymis- ja palautumistukivälineestä jäsenvaltiolle myönnettävää rahoitustukea koskevissa päätöksissä otetaan huomioon muista unionin rahastoista ja ohjelmista rahoitetut toimenpiteet, jotta vältetään päällekkäinen rahoitus. Elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnettävää rahoitusta saavat investoinnit ja uudistukset määritetään EU-ohjausjakson yhteydessä. Näin varmistetaan täydentävyys ja helpotetaan niiden täytäntöönpanon seurantaa.

Rahoitus

Next Generation EU -välineen yhteydessä käyttöön otettavan elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituspuitteet ovat 560 miljardia euroa, josta 310 miljardia euroa kohdennetaan avustuksiin ja 250 miljardia euroa lainoihin.

KOHEESIOTA TUKEVA ELPYMISAPU JA EUROOPAN ALUEET (REACT-EU)

Tavoite: Investoiminen kriisin lyhyen aikavälin korjaamistoimiin

Mekanismi: Pääasiassa avustuksia

Tarve kriisissä ja odotettu vaikutus

- Koheesiopolitiikka on ratkaisevan tärkeässä asemassa, kun pyritään varmistamaan tasapainoinen elpyminen sekä välttämään kasvun epäsymmetria ja erot jäsenmaiden välillä ja sisällä. Koheesiopolitiikalla tarjotaan tukea jäsenvaltioille ja alueille, joihin covid-19-pandemia on eniten vaikuttanut. Uudella REACT-EU-välineellä pyritään lisäämään jäsenvaltioille annettavaa tukea ja edistämään näin siirtymistä välittömistä toimista pidemmän aikavälin elpymiseen.
- REACT-EU-välineestä annetaan lisärahoitusta tärkeimmille aloille ja kriisin korjaamistoimiin, jotka ovat tarpeen perustan luomiseksi vihreälle, digitaaliselle ja palautumista tukevalle elpymiselle.
- Tähän kuuluu investointeja työmarkkinoiden elvyttämiseksi muun muassa myöntämällä palkkaamistukia, tekemällä lyhennettyä työaikaa koskevia järjestelyjä ja edistämällä nuorten työllisyyttä, tukemalla terveydenhuoltojärjestelmiä sekä tarjoamalla pienille ja keskisuurille yrityksille tarvittavaa maksuvalmiustukea käyttöpääomaa varten. Tukea voidaan hyödyntää kaikilla talouden aloilla, myös matkailu- ja kulttuurialoilla, joihin kriisi on vaikuttanut merkittävästi. Näiden alojen osuus on erityisen suuri joissakin EU:n talouksissa, jotka ovat kärsineet covid-19-kriisistä eniten, ja REACT-EU-välineellä voidaan tasapainottaa unionin sisään syntyviä eroja.
- Lisätukea voidaan käyttää myös investointeihin, joita tehdään Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja digitaaliseen siirtymään osana kriisin korjaamistoimia. Näin lisätään kyseessä oleville alueille jo tehtäviä, koheesio-ohjelmien kautta suunniteltuja merkittäviä investointeja.
- Covid-19-pandemialla on merkittäviä vaikutuksia myös yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleviin. Tämän vuoksi osa lisävaroista voidaan käyttää myös ruuan puutteesta ja aineellisesta puutteesta kärsivien ihmisten auttamiseen.

Täytäntöönpano

- Vuosien 2014–2020 koheesiopolitiikan ohjelmien toteuttamisessa on päästy täyteen vauhtiin. Ohjelmat ovat joustavia ja mukautettavissa, erityisesti niiden muutosten jälkeen, joita on tehty osana koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevaa investointialoitetta. Niistä tuetaan edelleen tukikelpoisten hankkeiden kustannuksia vuoden 2023 loppuun.
- Tämänhetkiset koheesio-ohjelmat saavat REACT-EU-välineestä lisätukea keskeisille kriisin korjaamistoimille vuosina 2020, 2021 ja 2022. Lisäsitoumukset pannaan

täytäntöön ohjelmien muutoksilla tai jäsenvaltioiden toimittamalla ja komission hyväksymällä uudella erityisohjelmalla.

- Lisärahoitus myönnetään kriisin taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten vakavuuden sekä jäsenmaiden suhteellisen vaurauden perusteella. Lisäjousto, joka on otettu käyttöön koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevilla investointialoitteilla, säilytetään. Joustoa antavat yksinkertaistetut menettelyt, mahdollisuus siirtää varoja eri rahastojen ja alueluokkien välillä sekä yhteisrahoitusta koskevien sääntöjen lieventäminen, mikä mahdollistaa EU:n talousarviosta kokonaan tulevan rahoituksen.

EU:n ja jäsenvaltioiden toimia täydentävä luonne

- REACT-EU-välineellä täydennetään elpymis- ja palautumistukivälinettä sekä nykyistä koheesiopolitiikan tukea. REACT-EU-välineen kohteena ovat lyhyen aikavälin kriisin korjaamistoimet, jotka liittyvät työmarkkinoihin, terveydenhuoltoon ja pk-yrityksiin (maksuvalmiustuki käyttöpääomaa varten) sekä vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen tehtäviin välttämättömiin investointeihin. Tarkoituksena on antaa välitöntä ja suoraa tukea jäsenvaltioiden talouksille. Sen sijaan elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetaan investointeja ja uudistuksia, joilla on pysyvä vaikutus jäsenvaltioiden talouksien tuottavuuteen ja palautumiskykyyn.
- REACT-EU-välineellä täydennetään myös tulevia vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmia koskevia ehdotuksia. Näitä ehdotuksia mukautetaan parhaillaan, jotta voidaan entistä paremmin tukea investointeja esimerkiksi kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien kantokykyyn, matkailun ja kulttuurin kaltaisiin aloihin, nuorisotyöllisyystoimenpiteisiin, koulutukseen ja osaamiseen ja lapsiköyhyyden torjuntatoimenpiteisiin. Niissä varmistetaan myös asianmukainen tuki pk-yrityksille. Tarkistetuissa ehdotuksissa lisätään myös rahastojen välisten siirtojen joustavuutta ja otetaan käyttöön uusia säännöksiä, jotka mahdollistavat nopeat toimet hätätilanteissa. Kansallisten koheesiomäärärahojen tarkistamisella vuonna 2024 varmistetaan asianmukainen lisätuki sitä eniten tarvitseville jäsenmaille ja alueille. Tällöin otetaan huomioon viimeisimmät saatavilla olevat kansalliset ja alueelliset tilastot.

Rahoitus

- REACT-EU-välineen määrärahat ovat 55 miljardia euroa, ja ne sidotaan käytettäväksi vuosina 2020, 2021 ja 2022

INVEST EU (SISÄLTÄÄ STRATEGISTEN INVESTOINTIEN VÄLINEEN)

Tavoite: Investointien aikaansaaminen elpymisen ja pitkän aikavälin kasvun tukemiseksi, myös uudella välineellä, jolla edistetään investointeja strategisiin eurooppalaisiin arvoketjuihin

Mekanismi: EU:n takauksen rahoittaminen

Tarve kriisissä ja odotettu vaikutus

- InvestEU-ohjelma soveltuu erityisen hyvin hätärahoituksen tarjoamiseen ja unionin politiikkojen tukemiseen toivuttaessa vakavasta talouskriisistä. Tästä ovat näyttönä kokemukset, joita saatiin finanssikriisin jälkeen InvestEU:n edeltäjien – Euroopan strategisten investointien rahaston ja rahoitusvälineiden – toteuttamisesta.
- Tämänhetkisessä kriisissä rahoitusresurssit eivät jakaudu markkinoilla täysin tehokkaasti, ja koettu riski haittaa merkittävästi yksityisiä investointeja. Syvä epävarmuus heikentää tällä hetkellä rahoitusmarkkinatiedon laatua ja luotonantajien kykyä arvioida yritysten ja investointihankkeiden elinkelpoisuutta. Jos tilannetta ei lievennetä, se voi johtaa yksityisiin investointihankkeisiin liittyvän riskin laajaan välttämiseen sekä ns. luottolamaan. Näissä olosuhteissa InvestEU-ohjelman keskeinen ominaispiirre eli hankkeiden riskien vähentäminen yksityisen rahoituksen houkuttelemiseksi on erityisen hyödyllinen, ja sitä olisi käytettävä hyväksi.
- Parannetulla InvestEU-ohjelmalla voidaan elpymisvaiheessa tarjota ratkaisevan tärkeää tukea yrityksille ja varmistaa samalla, että investoinnit keskittyvät vahvasti unionin keskipitkän ja pitkän aikavälin painopisteisiin, kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja digitalisaatioon. Ohjelmalla lisätään merkittävästi Euroopan investointipankkiryhmän ja kansallisten kehityspankkien riskinottokapasiteettia talouden elpymisen tukemiseksi.
- Ohjelmaa parannetaan myös strategisten investointien välineellä, joka keskittyy kestävien arvoketjujen rakentamiseen unionin strategista ohjelmaa ja komission esittämää uudistettua teollisuusstrategiaa noudattaen. Tällaisia hankkeita voisivat olla Euroopan yhteistä etua koskevat tärkeät hankkeet tai muut samankaltaiset hankkeet esimerkiksi lääketeollisuudessa.
- Tällainen väline on erityisen tärkeä kriisin jälkeisessä tilanteessa, koska kaikilla jäsenvaltioilla ei ehkä ole taloudellisia mahdollisuuksia tukea tällaisia hankkeita kansallisella valtiontuella ja koska monet hankkeet ovat valtioiden rajat ylittäviä ja edellyttävät eurooppalaista lähestymistapaa. Uusi väline auttaa ratkaisemaan näitä ongelmia.

Täytäntöönpano

- Lainsäätäjät ovat jo sopineet neljän InvestEU-politiikkaikkunan sisällöstä, mutta niiden rahoituskapasiteettia lisätään. Euroopan investointipankkiryhmän ja muiden toteutuskumppaneiden mahdollisuudet tarjota rahoitusta lisääntyvät vastaavasti.
- Uudesta strategisten investointien välineestä tulee InvestEU-rahaston viides ikkuna ja elvytyspaketin tärkeä osa. Välineestä tuetaan vahvojen ja kestävien arvoketjujen luomista ja kehittämistä kaikkialla EU:ssa. EU:n arvoketjuihin kohdennettava väline parantaa unionin talouden strategista riippumattomuutta ja tarjoaa EU:n sisältä resursseja, joiden avulla strategisesti merkittävät yritykset voivat menestyä ja kasvaa. Väline on tarkoitettu Euroopan unioniin sijoittautuneille ja siellä toimiville yrityksille, joiden toiminnalla on strategista merkitystä ja jotka toimivat esimerkiksi kriittisen infrastruktuurin ja teknologian aloilla tai tarjoavat kriittisiä terveyspalveluja. Lisäksi sillä tuetaan strategisia arvoketjuja esimerkiksi älykkään terveydenhuollon, teollisen esineiden internetin, vähäisiä hiilidioksidipäästöjä aiheuttavan teollisuuden ja kyberturvallisuuden aloilla. Tällainen toiminta voi olla luonnostaan suuririskisempää covid-19:n jälkeisessä liiketoimintaympäristössä, sillä hankkeiden toteuttajat ovat alttiimpia kysyntä- tai tarjontapuolen riskille. Pitkän aikavälin investoinneilla on näin ollen ratkaiseva merkitys vahvistettaessa yrityksiä, jotka toteuttavat strategisesti erittäin tärkeitä hankkeita.

EU:n ja jäsenvaltioiden toimia täydentävä luonne

- Strategisten investointien väline täydentää Euroopan strategisten investointien rahastoon kuuluvaa vakavaraisuustukivälinettä. Vakavaraisuustukiväline on väliaikainen väline, jolla tuetaan covid-19-kriisistä eniten kärsineiden yritysten vakavaraisuustarpeita. Sen tarkoituksena on kriisin vastatoimena palauttaa yritysten pääomapositio.
- Strategisten investointien välineessä lähestymistapa on kauaskantoisempi. Sillä autetaan rakentamaan kriisin jälkeisiä markkinoita kohdentamalla tukea hankkeille, jotka ovat merkityksellisiä keskeisten arvoketjujen strategisen riippumattomuuden saavuttamiseksi sisämarkkinoilla, ja tukemalla unioniin sijoittautuneiden hankkeiden laajentamista valtioiden rajat ylittävien investointien kautta.

Rahoitus

- Next Generation EU -välineestä myönnettävä lisärahoitus – 15,3 miljardia euroa nykyisiin politiikkaikkunoihin ja 15 miljardia euroa uuteen strategisten investointien välineeseen – nostaa InvestEU-ohjelman kokonaismäärärahat 30,3 miljardiin euroon. Tämän myötä takauksen taso on 72 miljardia euroa, ja se mahdollistaa 400 miljardin euron kokonaisinvestoinnit.

VAKAVARAISUUSTUKIVÄLINE

Tavoite: Yksityisten investointien liikkeelle saaminen kriisin koettelemien elinkelpoisten yritysten vakavaraisuuden tukemiseksi

Mekanismi: EU:n takauksen rahoittaminen

Tarve kriisissä ja odotettu vaikutus

- Tällä hetkellä yritykset saavat huomattavaa maksuvalmiustukea, jolla autetaan niitä selviytymään kriisiajasta. Tätä tukea annetaan pääasiassa kansallisista talousarvioista tilapäisenä valtiontuen covid-19-pandemian yhteydessä. Kriisin seurauksena yhä useammat yritykset, jotka muutoin olisivat elinkelpoisia, kohtaavat kuitenkin vakavaraisuusongelmia, minkä vuoksi maksuvalmiustuki ei riitä. Tämä johtuu osittain siitä, että maksuvalmiustukea annetaan tyypillisesti lainoina, mikä voi heikentää entisestään yritysten taseita, sillä monet yritykset ovat velkaantuneet tasaisesti viime vuosina. Tämä tarkoittaa sitä, että kriisin alkaessa monien EU:n yritysten taloudellinen tilanne oli suhteellisen heikko, ja niiden tulot ja pääomatilanne todennäköisesti huononevat nopeasti taantuman edetessä.
- Jos kevään talousennusteen mukainen talouden perusskenaario toteutuu, alustavien arvioiden mukaan yli 20 työntekijän yrityksille aiheutuvat kokonaistappiot voisivat nousta 720 miljardiin euroon vuoden loppuun mennessä. Stressiskenaariossa tappiot lisääntyisivät noin 1,2 biljoonaan euroon. Yritykset voivat selvitä aiheutuvista tappioista osittain turvautumalla likvideihin varoihin ja käyttöpääomaan, mutta monissa tapauksissa nämä puskurit eivät riitä. Arvioiden mukaan 35–50 prosenttia yrityksistä, joissa on yli 20 työntekijää, voi vuoden loppuun mennessä kärsiä käyttöpääomavajeesta riippuen siitä, toteutuuko keski- vai stressiskenaario. Tämä tarkoittaa sitä, että jopa 260 000 eurooppalaista yritystä, jotka työllistävät noin 35 miljoonaa työntekijää, voisi kärsiä rahoitusvajeesta epäsuotuisassa skenaariossa. Yleisesti ottaen useimmat Euroopan teolliset ekosysteemit ovat riippuvaisia monimutkaisista toimitusketjuista, jotka levittäytyvät eri jäsenvaltioihin sisämarkkinoilla. Jos näihin pääomavajeisiin ei puututa, ne voivat johtaa pitkittyneeseen investointien vähenemiseen ja työttömyyden kasvuun. Pääomavaje vaikuttaa epätasaisesti eri aloilla, teollisissa ekosysteemeissä ja jäsenvaltioissa, mikä johtaa eroihin sisämarkkinoilla ja vahingoittaa pysyvästi Euroopan tuotantopotentiaalia ja kykyä toipua taantumasta.
- Vakavaraisuustukiväline on Euroopan strategisten investointien rahaston alaisuuteen perustettu uusi ja väliaikainen väline, jolla pyritään välttämään laajamittaisia pääomavajeita ja muutoin elinkelpoisten yritysten mahdollisia maksulaiminlyöntejä covid-19-kriisin vuoksi. Se auttaa saamaan liikkeelle yksityisiä varoja, joilla tuetaan elinkelpoisia eurooppalaisia yrityksiä vakavaraisuuteen liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. Väline on väliaikainen, ja sillä on tarkoitus vastata vain ja ainoastaan covid-19-pandemian vaikutuksiin.
- Joillakin jäsenvaltioilla on valmiudet tukea kyseisiä yrityksiä. Toisissa taas valtion valmiudet tukemiseen ovat rajallisemmat. Covid-19-pandemian taloudelliset vaikutukset ovat myös olleet erilaisia eri jäsenvaltioissa. Jos näihin eroihin ei puututtaisi, ne

johtaisivat tasapuolisten toimintaedellytysten pysyvään vääristymiseen ja taloudellisten erojen kasvamiseen unionissa. Vakavaraisuustukiväline tasapainottaa tällaisia vääristymiä ja tukee sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.

Täytäntöönpano

- Vakavaraisuustukivälineellä annetaan Euroopan investointipankkiryhmälle EU:n takaus, jotta voidaan mobilisoida yksityistä pääomaa sellaisten tukikelpoisten yritysten tukemiseksi, joihin covid-19-kriisi on vaikuttanut kielteisesti.
- EU:n takauksen käyttö kohdennettaisiin covid-19-kriisistä taloudellisesti eniten kärsineisiin jäsenvaltioihin ja aloihin sekä yrityksiin niissä jäsenvaltioissa, joissa valtion vakavaraisuustuen tarjonta on rajallisempaa. Samalla kuitenkin varmistettaisiin, että kaikki jäsenvaltiot ja alat voivat hyötyä EU:n takauksesta.
- Euroopan investointipankkiryhmä käyttää EU:n takausta vähentääkseen yksityisille sijoittajille tukikelpoisiin yrityksiin investoimisesta aiheutuvaa riskiä tarjoamalla takauksia tai rahoitusta kaupallisin ehdoin toimiville sijoitusvälineille (yksityisesti hallinnoidut rahastot tai erillisyhtiöt). Näin saadaan liikkeelle yksityisiä varoja tällaisten yritysten tukemiseen. Tämän ansiosta tukikelpoiset yritykset voivat hankkia uutta pääomaa yksityisiltä sijoittajilta, mikä vahvistaa niiden pääomapohjaa ja vähentää niiden vakavaraisuuteen kohdistuvia riskejä. Tällaisella välittäjäjärjestelmällä varmistetaan, että ainoastaan sijoitusvälineiden riippumattomat hoitajat päättävät, mitä yrityksiä tuetaan. Yksityisen sektorin osallistuminen potentiaalisina sijoittajina mahdollistaa pääoman kohdennetumman tarjoamisen aidosti elinkelpoisille yrityksille.

EU:n ja jäsenvaltioiden toimia täydentävä luonne

- Vakavaraisuustukiväline täydentää välittömästi ja väliaikaisesti InvestEU-ohjelman pk-yrityksikkunaa, pk-yrityksille suunnattuja lisätyjä koheesiomäärärahoja, Euroopan investointipankin perustamaa covid-19-takuurahastoa sekä InvestEU-ohjelmaan kuuluvaa strategisten investointien välinettä.
- Väline täydentäisi kansallisia toimenpiteitä, joita muutamat jäsenvaltiot ovat ottamassa käyttöön, ja varmistaisi, että vakavaraisuustukea on saatavilla kaikkialla unionissa. Välineen ehtojen olisi oltava valtiontukisääntöjen mukaisia, jotta voidaan varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset ja helpottaa mahdollista yhdistämistä jäsenvaltioiden suoraan antamaan tukeen samalla kun otetaan asianmukaisesti huomioon välineen eurooppalainen luonne ja rahastojen kaupallinen hoito.

Rahoitus

Välineen 31 miljardin euron määrärahoilla lisätään nykyisen rahoituskehyksen mukaista EU:n takausta 66 miljardilla eurolla. Takauksen avulla voidaan saada liikkeelle noin 300 miljardin euron investoinnit jo vuodesta 2020 alkaen.

EU:N TERVEYSOHJELMA (EU4Health)

Tavoite: Investoinnit terveysturvallisuuteen ja terveysjärjestelmien muutosjoustavuuteen

Mekanismi: Avustukset ja hankinnat

Tarve kriisissä ja odotettu vaikutus

- Kunnianhimoisessa erillisessä terveysohjelmassa (EU4Health) otetaan huomioon covid-19-kriisistä ja aiemmista terveysohjelmista saadut kokemukset. Sen avulla voidaan kehittää ja uudistaa hoitokapasiteettia sekä laitteiden ja lääkkeiden saatavuutta ja siten tarjota tukea tulevissa terveyshaasteissa. Uusi ohjelma on keskeinen väline, jolla Eurooppaa autetaan suojautumaan tulevilta terveysuhkilta.
- Sen tavoitteena on luoda kattava kehys tällaisten terveysuhkien torjumiseksi, muodostaa yhteys kaikkien asiaankuuluvien terveyteen liittyvien EU:n ohjelmien välille sekä vahvistaa uusia tapoja toteuttaa toimia ja varmistaa lääketieteellisten vastatoimien ja resurssien saatavuus merkittävien terveysuhkien varalta.
- Ohjelman ensimmäisessä osassa käsitellään terveysturvallisuutta. Se sisältää vahvan, oikeudellisesti vakaan ja taloudellisesti hyvin varustetun kehyksen terveyskriisien ennaltaehkäisyä, niihin varautumista ja niihin reagoimista varten EU:ssa. Sillä vahvistetaan kansallisen ja EU:n tason kapasiteettia valmiussuunnittelua varten ja mahdollistetaan se, että jäsenvaltiot voivat vastata yhdessä yhteisiin terveysuhkiin, erityisesti rajat ylittäviin uhiin (myös EU:n ulkopuolelta tuleviin), joissa EU:n toimilla voidaan tuoda konkreettista lisäarvoa.
- Toinen osa tukee pitkän aikavälin ”yhteinen terveys” -visiota, jossa edistetään terveystuloksia tehokkaiden ja osallistavien terveydenhuoltojärjestelmien avulla kaikissa jäsenvaltioissa parantamalla sairauksien ennaltaehkäisyä ja seurantaa, terveyden edistämistä, hoitopalvelujen saatavuutta, diagnosointia ja hoitoa sekä rajatylittävää terveysalan yhteistyötä.
- Uudessa ohjelmassa käsitellään myös ei-tarttuvia tauteja. Niillä on osoitettu olevan vahva yhteys covid-19-taudista johtuvaan kuolleisuuteen.
- Lisäksi voitaisiin toteuttaa kunnianhimoisia erityisaloitteita esimerkiksi tiettyjen tautien hävittämiseksi, kuten kohdunkaulan syövän ja kausi-influenssan vähentäminen. Ne auttaisivat ehkäisemään vältettävissä olevia haittoja ja kustannuksia sekä vähentämään terveyden eriarvoisuutta.

Täytäntöönpano

- Ohjelma perustuu jo käynnistettyihin hankkeisiin, kuten harvinaisten sairauksien eurooppalaisiin osaamisverkostoihin, sekä kriisien ehkäisyyn, niihin varautumiseen ja niiden hallintaan, jotta voidaan varmistaa riittävä kriittinen massa ja mittakaavaedut. Se

tukee ylöspäin tapahtuvaa lähentymistä sekä edistää ennaltaehkäisyä, hoidon integrointia ja terveydenhuollon yhtäläistä saatavuutta.

- Ohjelmalla varmistetaan kestävät investoinnit rakenteisiin ja välineisiin, joita tarvitaan EU:ssa annettavaan operatiiviseen tukeen terveyskriisien hoitamiseksi, ennaltaehkäisyyn, valmiuden ja reagoinnin järjestämiseksi sekä todellisen monialaisen koordinoinnin tukemiseksi EU:n tasolla. Työ toteutetaan tiiviissä yhteistyössä ECDC:n, EMA:n, EFSA:n tai ECHA:n, asiantuntijaryhmien ja EU:n vertailulaboratorioiden sekä kansainvälisten elinten, kuten Maailman terveysjärjestön, kanssa.
- EU4Health-ohjelmalla varmistetaan tieteellisten lausuntojen perusteella esimerkiksi biosidien (desinfiointiaineiden), testauksessa käytettävien reagenssien, suojavarusteiden, olennaisten lääkkeiden, lääkinnällisten tuotteiden, diagnostisten reagenssien (esim. hengitystä tukevien laitteiden ja tietokonetomografialaitteiden) ja muiden asiaankuuluvien hyödykkeiden (kuten injektiomateriaalien ja steriilien siteiden) strateginen hankinta. Sen tavoitteena on varmistaa, että jäsenvaltiot voivat tarvittaessa ryhtyä ajoissa merkittävien tartuntatautien asianmukaisiin vastatoimiin. Ohjelma tarjoaa myös kannustimia rokotteiden kehittämiseen, tuotantoon ja käyttöön ottoon unionissa sekä lääkkeiden ja vaikuttavien farmaseuttisten aineiden/lähtöaineiden tuotannon uudelleen käynnistämiseen EU:ssa.
- Uudella ohjelmalla tuetaan rescEU:n pyrkimyksiä vahvistaa eurooppalaisia lääkintäapujoukkoja tukemalla pysyviä asiantuntijaryhmiä. Eläinlääkintäalalta saatujen kokemusten perusteella ohjelmasta myönnetään tukea terveydenhuollon ja logistiikan asiantuntijoille ja tarvittaessa lääkintähenkilöstölle. Näitä henkilöitä voidaan pyytää ryhtymään töihin milloin tahansa, ja heidät voidaan lähettää eri puolille EU:ta jakamaan neuvoja ja asiantuntemusta. Ryhmillä on asianmukainen varustus tukena (esim. siirrettävät laboratoriot).
- Ohjelmalla tuetaan myös terveydenhuollon infrastruktuurien sekä lääketieteellisten ja eläinlääketieteellisten laboratoriovalmiuksien välistä koordinointia kaikkialla unionissa, mukaan lukien valmistelut tehohoidon mahdollisuuksia koskevan tiedonvaihdon eurooppalaisen infrastruktuurin perustamiseksi. Ohjelmalla perustetaan yksinkertainen järjestelmä, jolla tuetaan sellaisten tuotteiden, välineiden ja palvelujen rajatylittäviä yhteishankintoja, joissa terveydenhuoltojärjestelmien yhteistyöllä on selkeää EU:n tason lisäarvoa.
- EU4Health-ohjelma auttaa kohdentamaan rahoitusta sähköisen terveydenhuollon keskeisiin toimiin Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta saatavan rahoituksen lisäksi. Tämä sisältää esim. datan käytön tukemisen terveydenhuollossa, tutkimuksessa ja päätöksenteossa (eurooppalaisen terveysdata-avaruuden yhteydessä) käyttämällä pilvipalveluja tai muita infrastruktuureja ja dataintensiivisiä teknologioita kuten tekoälytyökaluja. Sillä tuetaan etäterveydenhuollon käytön lisäämistä, mukaan lukien eurooppalaisten osaamisverkostojen etälääketieteen mallin omaksuminen ja vahvistaminen. Se auttaa kehittämään eurooppalaisia vertailuarvoja ja ylikansallisia ratkaisuja.
- Ohjelma auttaa ehkäisemään sairauksia muun muassa tukemalla jäsenvaltioita niiden politiikoissa. Se perustuu niiden vahvaan tekniseen ohjaukseen ja poliittisiin valintoihin, jotka koskevat ennaltaehkäisyä ja terveellisten elämäntapojen edistämistä. Se auttaa keräämään ja jakamaan asianmukaisesti käytettävissä olevia tietolähteitä eri yksiköiden, EU:n virastojen sekä kansallisten ja kansainvälisten terveysalan elinten välillä ja edistää näyttöön perustuvia parhaita käytäntöjä sairauksien ehkäisemisessä ja hallinnassa.

- Ennaltaehkäisevät toimet perustuvat tauteihin sovellettavaan aitoon yhteinen terveys - lähestymistapaan, ja niihin sisältyy tiedon ja ymmärryksen lisääminen zoonoosien kehityksestä ja mahdollisista zoonooseista.
- Ohjelmalla tuetaan toimia, joilla parannetaan infektioiden ehkäisyä ja hallintaa, testataan ja diagnosoidaan infektioita nopeasti ja oikein, hoidetaan potilaita asianmukaisilla mikrobilääkkeillä ja vähennetään epäasianmukaista ja vaarallista mikrobilääkkeiden käyttöä kaikilla aloilla. Kansainvälisellä ulottuvuudella varmistetaan, että Euroopan terveyspolitiikka kytkeytyy kansainväliseen kehitykseen ja täydentää hyödyllisellä tavalla toimia, jotka koskevat alueellisia ja maailmanlaajuisia huolenaiheita.

EU:n ja jäsenvaltioiden toimia täydentävä luonne

- Keskeisenä periaatteena on, että uusi ohjelma käynnistää uusia lähestymistapoja, jotka perustuvat parhaisiin käytäntöihin, innovatiivisiin ratkaisuihin tai tutkimushankkeiden tuloksiin, auttamalla kokeilemaan ja testaamaan niitä alttiina olevalla väestötasolla ennen täysimittaista käyttöönottoa. Uusi ohjelma on myös vuorovaikutuksessa elpymis- ja palautumistukivälineen kanssa. Vaikka väline tarjoaa kannustimia uusille uudistuksille, EU4Health-ohjelmalla voidaan tukea täytäntöönpanon koordinoitua eri jäsenvaltioissa.
- Uuden ohjelman tavoitteena on tuottaa tuloksia, joissa keskitytään suoraan terveyteen. Näin luodaan synergioita ja autetaan nivomaan terveystieteiden muihin EU:n ohjelmiin, kuten Euroopan aluekehitysrahastoon, Euroopan sosiaalirahasto plussaan, Horisontti Eurooppa -ohjelmaan, Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan, sisämarkkinaohjelmaan ja yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Uusi ohjelma toimii erityisesti rescEU:n kanssa ja täydentää sitä. RescEU keskittyy välittömiin kriisinhallintavalmiuksiin, varastoihin sekä laitteiden ja henkilöstön lähettämiseen hätätilanteissa, tarjoamalla tarvittavat terveyteen liittyvät voimavarat.
- Uudessa ohjelmassa tehdään yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa noudattaen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 168 artiklassa vahvistettua toimivallan jakoa. Ohjelma tukeutuu olemassa oleviin yhteistyömekanismeihin, ja siinä keskitytään strategisiin ja rajat ylittäviin näkökohtiin.
- Ohjelman investoinnit, jotka täydentävät terveysalan virastojen tuotoksia, ovat erityisen hyödyllisiä, kun siirretään parhaita käytäntöjä, valvontakäytäntöjä tai valmiuksien kehittämisohjelmia.
- Uudella ohjelmalla tuetaan myös unionin ja sen jäsenvaltioiden yhteisiä pyrkimyksiä varmistaa lääketieteellisten resurssien (lääkkeet, rokkeet, henkilöresurssit, laitteet) saatavuus tiiviissä yhteistyössä tulevan rescEU-ohjelman kanssa.

Rahoitus

- Next Generation EU -välineestä käyttöön otettavat lisämäärärahat ovat 7,7 miljardia euroa.

UNIONIN PELASTUSPALVELUMEKANISMI / rescEU

Tavoite: Unionin pelastuspalvelumekanismin avustusvalmiuksien vahvistaminen

Mekanismi: Avustukset ja hankinnat

Tarve kriisissä ja odotettu vaikutus

- Vahvistetun unionin pelastuspalvelumekanismin / rescEU:n valmiuksien avulla EU ja jäsenvaltiot voivat valmistautua paremmin ja reagoida nopeasti ja joustavasti kriiseihin, erityisesti niihin, joiden vaikutukset ovat huomattavia, kun otetaan huomioon niiden mahdolliset häiriövaikutukset EU:n talouksiin ja yhteiskuntiin, kuten covid-19-taudin aiheuttamassa kriisitilanteessa on selvästi nähty. Vaikka laajamittaiset hätätilanteet ja katastrofit ovat suhteellisen harvinaisia, ne voivat aiheuttaa vakavaa ja pitkäkestoista vahinkoa talouksillemme ja yhteiskunnillemme, ja siksi ne edellyttävät enemmän suunnittelua ja varautumista.
- Kriisistä saatujen kokemusten perusteella EU:n pitäisi laajennettujen rescEU:n valmiuksien ansiosta voida kehittää ja hankkia varastointikapasiteettia sekä sitä vastaavaa toimituskapasiteettia (muun muassa varastotilat, kuljetusvälineet ja yleinen logistinen tuki).
- EU:n yleinen valmius toimia laajamittaisissa hätätilanteissa edellyttää, että rescEU:n valmiudet ovat mahdollisimman joustavia, määrärahojen ja toiminnan joustavuus ja virtaviivaistaminen mukaan lukien, ja että niiden avulla pystytään todella toimimaan EU:n tasolla tilanteissa, joissa jäsenvaltioiden valmiudet ylittyvät.
- Parannettu ohjelma tarjoaa unionille myös valmiuksia ja pätevää logistista infrastruktuuria, joka voi palvella erityyppisissä hätätilanteissa, myös niissä, joihin liittyy lääketieteellinen hätätilanne. Tämä edellyttää mekanismeja, joiden avulla EU voi
 - hankkia, vuokrata, liisata ja varastoida yksilöityjä rescEU:n valmiuksia
 - tuoda EU:hun tuotteita ja henkilöstöä EU:n ulkopuolelta ja siirtää niitä paikasta toiseen EU:n sisällä
 - kuljettaa nopeasti tuotteita ja henkilöstöä monista eri paikoista kaikkialta EU:sta niihin paikkoihin, joissa tuotteita ja henkilöstöä tarvitaan; hyödyntää kansainvälistä asiantuntemusta kaikentyyppisissä katastrofeissa (muun muassa liikkuvia lääketieteen asiantuntijoita eli erikoislääkäreitä, sairaanhoitajia, epidemiologeja, tehohoitolääkäreitä ja integroituja hyvin varustettuja hätälääkintäryhmiä);
 - kuljettaa nopeasti katastrofien uhreja / potilaita sinne, missä he voivat saada tehokkainta hoitoa, kun paikalliset ja kansalliset valmiudet ovat ylittyneet. Tällaiseen infrastruktuuriin kuuluu myös saatavilla olevien terveyspalvelujen järjestelmä, joka kattaa kaikki jäsenvaltiot.
- Mekanismiin sisältyy vahvistettu, integroitu reaaliaikainen viestintäjärjestelmä, joka on kaikkien jäsenvaltioiden käytettävissä. Näin kaikki asiaankuuluvat voimavarat voidaan aktivoida lyhyellä varoitusajalla minä tahansa ajankohtana.

- Varautumiseen ja avustustoimiin liittyvää kansainvälistä osa-aluetta vahvistetaan myös, jotta valmiuksia voidaan käyttää myös EU:n ulkopuolella.

Toteutus

- EU voi suoraan hankkia, rahoittaa ja ottaa käyttöön asianmukaiset strategiset rescEU:n valmiudet, varastoinnin ja kuljetuksen kaltaiset logistiset toiminnot sekä yhteenliitetyn hätätilanteita koskevien tietojen hallintainfrastruktuurin, jota voidaan hyödyntää kaikenlaisissa hätätilanteissa ja joka voidaan ottaa käyttöön rescEU:n yhteydessä. Nämä strategiset valmiudet täydentävät jäsenvaltioiden valmiuksia. Ne olisi sijoitettava useiden EU:n jäsenvaltioiden alueelle siten, että varmistetaan mahdollisimman tehokas maantieteellinen kattavuus hätätilanteessa. EU:n talousarviosta katetaan sisään- ja ulosajo- sekä kuljetuskustannuksia sekä varastointi- ja rahoituskuluja.
- Komission pitäisi voida hankkia, vuokrata tai liisata kuljetus- ja logistisia voimavaroja (monikäyttöiset ilmakuljetusten ja muiden kuljetusten kapasiteetti). Näiden avulla EU voi vastata mihin tahansa hätätilanteeseen EU:ssa ja kolmansissa maissa (myös lääketieteelliseen hätätilanteeseen eli katastrofien uhrien, potilaiden, lääkäreiden, eurooppalaisten lääkintäryhmien ja kaikenlaisen avustustoimiin liittyvän rahdin kuljettamiseen sekä kotiuttamiseen). Apuvälineiden varastointi ja kuljetuskapasiteetti olisi kytkettävä toisiinsa strategisesti toimitusten nopeuttamiseksi ja toimitusketjun toimivuuden varmistamiseksi.
- Hallinnolliset menettelyt pidetään vähimmäistasolla, jotta voidaan vähentää käyttöönottoon liittyviä rasitteita ja viivästyksiä.
- RescEU sisältää säännöksiä, joilla mahdollistetaan määrärahojen joustavuus, johon sisältyy myös ennaltaehkäisyyn ja varautumiseen liittyvän osa-alueen monivuotinen suunnittelu ja avustustoimiin tarkoitettujen määrärahojen välittömän saatavuuden ja joustavuuden varmistaminen. Covid-19-kriisi on tuonut ilmi sen, että hätätilanteet ovat luonteeltaan ennakoimattomia, eivätkä ne jakaudu tasaisesti tietyille ohjelmakaudelle. Kriisistä on myös opittu, että hätätilanteen syntyessä nopea toiminta on kaikkein tärkeintä.

EU:n ja jäsenvaltioiden toimia täydentävä luonne

- Vahvistettu unionin pelastuspalvelumekanismi / rescEU on hätätilanteiden hallintaa koskevan yhdenmetyksen toimintatavan keskiössä. Vahvistetun EU:n hätäavun koordinoitikeskuksen kanssa se muodostaa keskitetyn asiointipisteen, jolla hallinnoidaan EU:n strategisia valmiuksia ja vastataan nopeasti ja tuloksellisesti kaikenlaisiin laajamittaisiin kriiseihin.
- Se palvelee kaikkia jäsenvaltioita eri aloilla, erityyppisillä käytössään olevilla strategisilla rescEU:n valmiuksilla sen mukaan, millaisesta kriisitilanteesta on kyse. Sen käytössä olevien logististen voimavarojen pitäisi riittää niin pitkälle, että se voi vastata minkä tahansa ääriarajoillaan toimivan valtion tarpeisiin tavaroiden, lääkintähenkilöstön ja potilaiden siirtämisen osalta, mikä tuottaa ajoissa konkreettista EU:n lisäarvoa.
- Samalla varmistetaan, että unionin pelastuspalvelumekanismiin rescEU-osuus, erityisesti siihen kuuluva varmuusvarastointi, on täydentävä muihin EU:n rahoittamiin varautumistoimiin nähden. Se perustuu tarkkoihin kriteereihin, kuten katettavien tuoteryhmien luokkiin (tuotteita erikoisalojen, yleisten tarpeiden, pelastustyöntekijöiden tarpeisiin jne.)

Rahoitus

- Next Generation EU -välineestä rescEU:hun mobilisoitavat lisämäärärahat ovat 2 miljardia euroa.